

دیباچه

صحیح ترین حدیثی که راویان مجالس دین محمدشان مدرس تقیین املا کنند
 حمد و ثنائیت که کلمات تامه جامعه بر زبان محبت بیان حبیب خود گذرانید و آنرا آملی
 کلام کامل و خطاب شامل خود گردانیده و نقل و اوسته بعد ثقه پوش محروان از سعادت
 صحبت وی رسانید و بنور علم بان و علم موجب علم از خطبات صلوات شان برانیده
 صلوات الله علیه و آله و صحابه نقل علومه و حفظ آداب +

اما بعد بدانکه این چهل کلمه ایست از ان کلمات که سهولت فهم و حفظ را بنظم فارسی
 ترجمه کرده می آید میداریم که آنرا که ناظم مترجم امروز در شرط من حفظ علی امتی
 اربعین حدیثاً نیتفخون به داخل شود و در اربعه اوت جزاء بعثه الله یوم القیامه
 فقیها عالماد اول گردد و من الله لکون العصمه و انعمون التوفیق - الاحادیث

قال النبي صلى الله عليه وسلم

لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ

ہر کسے راقب مکن مومن

گرچہ از سعی جان دل کا

تا نخواهد برادر خود را

آنچه از بہر خوشتن خواهد

مَنْ أَعْطَىٰ لِلدَّوْعِ مَنَعَ لِلدَّوْعِ لِحَبِّ الدَّوْعِ وَالْبَعْضُ فَقَدْ كَمَلَ الْيَمَانُ

ہر کہ در حب و بغض و منع و عطا

نبودش از بغض حق مائل

تقدیمان خویش را یابد

بر محبت قبول حق کامل

الْمُسْلِمُ مَنْ سَلَّمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ تَسَانُؤِهِ وَيَدْرِهِ

مسلم آنکس کہ و بقبول رسول

گرچہ عامی بود و اگر عالم

<p>باشد از قول فصل اول</p>	<p>که میر جابو و سلمانی</p>
<p>خَصْلَتَانِ لَا يَخْتَصِمَانِ فِي مَوْجِنِ الْبَحْرِ وَ مَوْجِنِ الْخَلْقِ</p>	
<p>راهینا اگر همی پوئی نشود جمع مخلد بدخوئی</p>	<p>بذل کن بال خوبی نیکویند ز آنکه در هیچ مومنی با هم</p>
<p>تَشَبُّهُنَّ بِمَوَآءٍ وَ تَشَابُهِنَّ خَصْلَتَانِ الْخَرْصُ طُولُ الْأَمَلِ <small>پری خود جوان</small></p>	
<p>هر زمان در بنای عمر خلل حرف جمع باطل اول</p>	<p>آدمی را از پیری فسادید بیک وی جوان شود و دوست</p>
<p>مَنْ لَمْ يَشْكُرِ النَّاسَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ - صَدَقَ</p>	
<p>نه بیدان شکر گوئی پائے</p>	<p>تو نعمت ز دست کسی بدید</p>

۴

۵

۶

<p>۵ کی بشکر خدا قیام کند تندرک شکرستان</p>	<p>تندرک شکرستان</p>
<p>۶ مَنْ لَا يَزِيحُ النَّاسَ لَا يَزِيحُهُ اللهُ صَدَقَ</p>	
<p>در رحمت جزا تو نکشاید اسم الرحمن بخشاید</p>	<p>رحم کن هم زانکه برنج تو تا تو بر دیگران بخشائی</p>
<p>۷ الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ مَلْعُونَةٌ مَا فِيهَا إِلَّا ذُكْرُ الْمَعْتَبِ إِلَى</p>	
<p>دینی و هر چه هست دنیای در دو عالم هست اولی</p>	<p>بدین لعنت خدای آمد غیر ذکر خدا که صاحب ذکر</p>
<p>۸ لُعِنَ عَبْدُ الدِّيَارِ لُعِنَ عَبْدُ الدِّيَارِ</p>	
<p>شامل ذره ذره عالم</p>	<p>گر چه هست آفتاب رحمت حق</p>

باو از آن دور بند و پیکار | باو از آن دور بند و دریم

دوم علی الطهارة توسع عليك الرزق
پایندگی باش ^{۱۲} | گشاده شود ^{۱۳}

۱۰

ای که از آلودگی تو دور
بی طهارت مباحث تا تو
فاقد و فقیر تو زیاد شود
روزی تنگ تو گشاده شود

لا یلدع المؤمن من حشر واحد مرین
لدع کزیدن | سوراخ ^{۱۴}

۱۱

دیگر از وی اندر چشم وفا
تر آنکه هرگز دوباره مؤمن را
هر که شد با تو در جفا گستاخ
نگز و مار از یک سوراخ

ومن کلامه علی السلام - الوعدہ و من
توضیح ^{۱۵}

۱۲

مرد را هر چه بگذرد و بزیان
عیب باشد و ای آن که

و عده در ذمه کرم فرض است | فرض باشد ادای آن و اگر ن

۱۳ وَقَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْحَبَالُ بِالْأَمَانَةِ

ای شده محترم مجلس راز | راز هر مجلسی امانت است
مکن افشای مجلس هر کس | در آنکه افشای آن خیانت است

۱۴ وَمِنْ كَلَامِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمْ يَشَأْ مُؤْمِنٌ وَا
کسیکه از وی مشوره گرفته شود ۱۴

هر که در مشورت این تو شد | گر چه باشد امان وی زمین
چون نهان را آنچه مصلحت است | خافش خوان مصلحت زمین

۱۵ وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ - ابْنُ خَشٍّ رِبَا نَجٍ *

سود اگر بایدت ز مایه خویش | دست بخشش کشا و بخشایش

در جوار خلدی سایش	سودت اکنون شایسته فرود
<p>۱۶</p> <p>وَمِنْ كَلَامِهِ عَلَيْكَ السَّلَامُ - الَّذِينَ شَتَّيْنَا الَّذِينَ</p>	
<p>هر که خواهد کمال بدین تا نماند بمال چهره دین</p>	<p>نکشید پیر مال و نیلای چهره دین مکن بناحقین</p>
<p>۱۷</p> <p>وَمِنْ كَلَامِهِ صَدَقَ - الْقَنَاعَةُ مَالٌ لَا يَفِيدُ</p>	
<p>فیض احسان نیرست هرگز که بی پایان نیرسد هرگز</p>	<p>صاحب من ز خوان کم بتناعت گرای کان نیست</p>
<p>۱۸</p> <p>وَمِنْ كَلَامِهِ عَلَيْكَ السَّلَامُ فِي الصَّحَّةِ تَمَسُّعُ الرِّزْقِ</p>	
<p>صبح خیزی پیل فرود است</p>	<p>ای کربسته کسب دوزی را</p>

بهر خواب صبح چشم میند	از آنکه این خواب مانع روزه است
<p>۱۹ وَقَالَ عَلَيْكَ السَّلَامُ أَقْرَبُ لِلسَّحَابِ الْمُنَى</p>	
<p>کی نعمت شود کسی اگر م غیر با وجود این نیست</p>	<p>چون منت کشیدم هر دو آفت روزه جوامرد</p>
<p>۲۰ وَمِنْ كَلَامِهِ صَدَقَ - السَّعِيدُ مَنْ وَعِظَ بِغَيْرِهِ</p>	
<p>نیکیست آن کسی می نزد سخن روزگار نا دیده</p>	<p>ز سگ بر نیک سخنی دیگران پند گیر و ز سخنی دیگران</p>
<p>۲۱ كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ</p>	
مرد را بس همین گناه که قدم	از هر چه زبان نهد بیرون

از مژگانان بر سر	بر چه آید درون فزونش
<p>۲۳</p> <p>وَمِنْ كَلَامِهِ عَلَيْكَ السَّلَامُ كَفَى بِالْمَوْتِ وَاعْظًا</p>	
<p>پای منبر بی گرفتن بنی</p> <p>نعره نوح که بانگ بلند</p>	<p>چند گیزی مجلس عطا</p> <p>و عطا تو بس برگ همسایه</p>
<p>۲۴</p> <p>وَمِنْ كَلَامِهِ خَيْرُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ</p>	
<p>گویم از قول بهترین کسان</p> <p>بیش باشد مخلص نفع رسان</p>	<p>اکی پرستی بهترین کس است</p> <p>بهترین کس کسی بود که خلق</p>
<p>۲۵</p> <p>إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ</p>	
یک دران یک زبان یک با	تا خدا دوست گیرد با حق

<p>ازم خوی کشاوه ابرباش</p>	<p>کشاو طبع و تکلفه خاطر بی</p>
<p>۱۵ وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَهَاوُوا تَحَا لَوْ ا <small>با هم مخفد هید</small></p>	
<p>تاکی از مغز سوچه پوست شویید تا بهم زبان وسیله دوست شویید</p>	<p>دوستی مغز و پوست شوی بپایا کنسید داد و ستد</p>
<p>۱۶ اَطْلُبُوا خَيْرَ عَشْرَةِ حَسَانِ الْوُجُوهِ * <small>خوب دران</small></p>	
<p>چون پنه حاجت برن آئی و در از وید نش بیاسائی</p>	<p>بر و در خوب وی منزل گیر تا از آن پیشتر که حاجت تو</p>
<p>۱۷ وَ مِنْ كَلَامِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ - زُرْعَةُ عِبَادَتِي زُرْعَةُ حَيَاتٍ</p>	
<p>چهره دوستی بسیار آید</p>	<p>و بدن دوست دست را که</p>

شوق کا ہر طالت افنیہ	زاتفاق و وام محبت شان
<p>طوبی لمن شغله عن محبوب الناس <small>مشغول است او را</small></p>	
<p>پیشوای مہر و ران گرو پروہ عیب دیگران گرو</p>	<p>ای خوش آنکو عیب نبی خو عیب او پیش دیدہ دل</p>
<p>الغنی الیاس بما فی آیدی الناس <small>تا امید</small></p>	
<p>کہ تو انگر ولی نکو بہریت کہ بدست تصرف گرت</p>	<p>گر دولت را تو انگری باید بازکش دست ہمت از پی</p>
<p>من حسن اسلام المزور شرکہ مالاً یغنیہ</p>	
شاہد دین تو جمال فتنہ	تا شود در جہان علم عمل

۲۸

۲۹

۳۰

زاد آنچه در خود نیفتد باز آید	ز آنچه یافتن نباشد باز آید
<p>۳۱</p> <p>لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرَعِ إِنَّمَا الشَّدِيدُ بِذَوِي مُلْكٍ لَّيْسَ الْعَظِيمُ بِالسُّوْرِ</p>	
<p>پهلوان نیست آنکه درستی</p> <p>پهلوان آن بود که گاه غضب</p>	<p>پهلوان دیگر بسندارد</p> <p>افس ماره را از بون سازد</p>
<p>۳۲</p> <p>لَيْسَ الْعَرَبِيُّ عَنِ كَثْرَةِ الْعَرَضِ إِنَّمَا الْعَرَبِيُّ عَنِ النَّفْسِ</p>	
<p>نه تو آنگر کسی بود که بمال</p> <p>آن بود که شهود فضل خدا</p>	<p>کار پر دوز و چاره ساز بود</p> <p>از زرد مال بی نیشا بود</p>
<p>۳۳</p> <p>وَمِنْ كَلِمَاتِهِ السَّلَامُ - الْحَرَمُ سُوءُ الْبَطْنِ</p>	
<p>حرم مرد آن بود که در همه وقت</p>	<p>در حق خلق بدگن باشد</p>

تلازم کسید و امان باشد	در همه کار احتیاط کند
<p>وَقَالَ عَلِيٌّ السَّلَامُ - الْعِلْمُ لِلْجَاهِلِ مَنَعَةٌ</p>	
<p>که ترا علم دین بود معلوم مستحق را از آن کن محروم</p>	<p>ای گرفتار دانشور ستعد از آن مشو مانع</p>
<p>وَمِنْ كَلَامِهِ قَالَ الْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صِدْقٌ</p>	
<p>گرمالش نمی دوی نفقه قول خوش از مقوله صدق</p>	<p>سخن نرم گوی با سایل ز آنکه در راه حاجت</p>
<p>وَقَالَ كَثْرَةُ الضَّحِكِ تَمِثُّ الْقَلْبَ</p>	
<p>زیاد لب خند را بمراند</p>	<p>غرم آنکس که بیشتره دلی</p>

۳۲

۳۵

۳۶

خنده کم کن که خنده بسیار
حد وین از حد بسیارند

۳۷

آبِ حیات شست آفتاب
آبِ حیات شست آفتاب

سر ز مادر کش که تاج شرف
گر و س از راه مادران باشد
خاک شوزیر پای او که پشت
درد مگاه مادران باشد

۳۸

و من کلامه علی السلام البلاء مومل بالمنطق

هر که شد مبتلا به پر گوئی
بهر بلاه که میرسد بجان
ببلاه عجب گفت است
بیشتر از هر گفت است

۳۹

النظر بهم و الموم من سهام ابلیس

دیدن لغت و خالی نام محرم
دانه کب و دم نمیبست

هر نظر ناو کیست ز هر آلود که زشت و کمان الطیبت

وَمِنْ كَلَامِهِ قَالَ لَا تَشْبِعُ الْمُؤْمِنُ نَوَاحِي حَالِهِ

بهر نیشود بهمسایه

هر که در خط مسلمانان باشد از نقد وین گرفتار

کی پسندد که خود بخسید بنشیند گرسنه همسایه

در بعضیهای سالکان جامی هست بهر وصول قبول

نبود از فضل حق عجب غریب که بدین بعین رسی بوصول

خاتمه

محمد محمود حقیقی که از اجل حدیث حضرت خیر البشر علیه صلوات الله لاکبر که بحسن سعی و معظی جناب حافظ محمد نو علی صاحب تسلی مد ظله بهر رسید بعدین تصحیح تمام و کوشش مالاکام بخط شایسته و صفائی بایسته زیور طبع پوشیده امید از تاجران نامی اهل مطابع گرامی آنکه حق کالی رایش در عوض تصحیح کوشی محفوظ پذیرند و جرات طبع آن بدن اجازت خاکسار جعل نیارند خاکسار ولی الله صدیقی مالک و همتم مطبع صدیقی راقم الحروف حافظ نور محمد لید محمد خوشنویس